

Viðskiptaráðuneyti

Minnisblað

Viðtakandi: **Viðskiptanefnd Alþingis**
Sendandi: **Viðskiptaráðuneyti**
Dagsetning: **16.05.2008**
Málsnúmer: **VRN08020007**
Bréfalykill: **42.090**

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 121/1994 um neytendalán, með síðari breytingum (þskj. 838, 537. mál)

1. Tillögur til breytinga á 1. gr. frumvarpsins

Í umsögnum sínum um frumvarpið leggja bæði SFF og Viðskiptaráð til að skilyrði um að kostnaður vegna óheimils yfirdráttar skuli vera hóflegur verði felld brott úr ákvæði 1. gr.

Viðskiptaráðuneytið telur ekki tilefni til breytinga á 1. gr. frumvarpsins. Vísar ráðuneytið m.a. til þess að ákvæðið er samhljóða tillögu starfshóps á vegum viðskiptaráðherra um heimildir fjármálafyrirtækja til gjaldtöku o.fl., er skilaði ráðherra skýrslu í desember sl. og tveir fulltrúar SFF áttu m.a. sæti í, að því undanskildu að orðunum "af tékkareikningi" var bætt við í 1. málslið. Líkt og fram kemur í greinargerð með frumvarpinu (um 1. gr.), er búist við því að framfarir í tækniþróun í náinni framtíð verði til þess að óheimill yfirdráttur og svokallaður FIT-kostnaður heyri sögunni til.

Ráðuneytið telur ekki heppilegt að setja reglur um útreikning kostnaðar vegna óheimils yfirdráttar, líkt og Neytendasamtökin leggja til í umsögn sinni um frumvarpið, heldur skuli viðmið gjaldtökunnar vera raunkostnaður vegna yfirdráttarinnar. Þá telur ráðuneytið forsendur ekki vera fyrir hendi til að bæta við 1. gr. frumvarpsins skilyrðum um að neytandi verði ekki krafinn um greiðslu FIT-kostnaðar nema óheimilar aðgerðir séu á ábyrgð hans og að FIT-kostnaður skuli ekki innheimtur nema að undangenginni einni viðvörðun án endurgjalds, með vísan til fyrirsjáanlegra vandkvæða við framkvæmd slíkra lagaskilyrða, sönnunarefndleika og aukins kostnaðar sem slík skilyrði hefðu í för með sér bæði fyrir viðkomandi fjármálafyrirtæki og viðskiptamann.

2. Tillögur til breytinga á 2. gr. frumvarpsins

Ráðuneytið telur rök mæla með því að breytingartillaga SFF um 2. gr. frumvarpsins verði tekin til greina, þó með smávægilegum frekari breytingum. Lagt er til að ákvæðið verði svohljóðandi:

Breytingar á gjaldtöku vegna lánsamninga samkvæmt lögum þessum skal tilkynna að lágmarki einni viku áður en þær taka gildi, ef þær eru ekki til hagsbóta fyrir neytendur. Lánveitandi telst uppfylla skilyrði þessarar málsgreinar ef upplýsingar eru veittar með eftirfarandi hætti:

- a. Á vefsíðu á vegum lánveitanda, enda hafi neytenda verið tilkynnt um veffang vefsetursins og hvar hægt sé að nálgast umræddar upplýsingar á því, eða*
- b. í netbanka á vegum lánveitanda, eða*
- c. með tölvupósti.*

Þrátt fyrir ákvæði 1. og 2. málsliðar getur neytandi óskað eftir því að upplýsingar samkvæmt þessari málsgrein verði veittar skriflega.

Ný neytendalánatilskipun ESB, sem samþykkt var í byrjun apríl sl. og verður innleidd í íslenskan rétt fyrir vorið 2010, geymir ítarlegar reglur um upplýsingagjöf gagnvart neytendum. Að mati ráðuneytisins er ofangreind breytingartillaga réttlæt看leg í því ljósi. Ráðuneytið vekur athygli á að

gildissvið neytendalánatilskipunarinnar er takmarkað; t.a.m. falla neytendalán að hærri fjárhæð en kr. 7,5 milljónir og veðlán utan þess. Líkt og á hinum Norðurlöndunum ná íslensku neytendalánalögin hins vegar yfir veðlán.

Gildandi lög um neytendalán, nr. 121/1994 gera ráð fyrir að samið sé um að vaxtakjör neytendalána séu að nokkru eða öllu breytilegir. Samkvæmt 6. gr. skal lánveitandi við gerð lánsamnings m.a. gefa neytanda upplýsingar um vexti og 9. gr. mælir fyrir um að ef samið er um breytilega vexti skuli lántaka greint frá vöxtum eins og þeir eru á þeim tíma sem upplýsingarnar eru gefnar, með hvaða hætti vextirnir eru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir breytast.

Ráðuneytið telur ótækt að gera ráð fyrir að allir lántakar hafi aðgang að tölvum og/eða veraldarvefnum. Því er lagt til að neytendur geti óskað eftir því við lánveitanda að upplýsingar samkvæmt ákvæðinu verði veittar þeim skriflega.

Ráðuneytið hefur ekki sérstaka skoðun á tillögu SFF um frestun gildistöku á ákvæði 2. gr. frumvarpsins, í breyttri mynd þess, um 4 mánuði.

Athygli viðskiptanefndar er vakin á því að ekki er sérstaklega kveðið á um að tilkynningar samkvæmt ákvæðinu skuli vera neytendum að kostnaðarlausu.

3. Tillögur til breytinga á 3. gr. frumvarpsins

Viðskiptaráð leggur í umsögn sinni til að 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins verði felld brott. Fjárhæðarmörk 1. mgr. 3. gr. (kr. 50 milljónir) byggja á sameiginlegri niðurstöðu áðurgreinds starfshóps um heimildir fjármálafyrirtækja til gjaldtöku o.fl. Samkomulag varð um þetta viðmið í starfshópnum eftir miklar umræður, en fulltrúar helstu hagsmunaaðila áttu sæti í honum (Fjármálaeftirlitið, Neytendasofa, Neytendasamtökin, talsmaður neytenda, Samtök fjármálafyrirtækja og viðskiptaráðuneyti). Í ákvæði 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að óheimilt verði að krefjast greiðslu uppgreiðslugjalds þegar um ræðir lán í íslenskum krónum með breytilegum vöxtum sem greitt er upp fyrir þann tíma sem umsaminn er, ef höfuðstóll lánsins er að jafnvirði 50 milljónir króna eða minna. Almenn neytendalán eru almennt lægri en umrædd fjárhæð og af þeim sökum þótti hún ásættanleg á þeim tíma sem ákvæðið var til umræðu í starfshópi ráðherra. Markmið ákvæðisins er að vernda neytendur. Líkt og fram kemur í greinargerð með frumvarpinu (um 3. gr.) þykja sjónarmið um að sanngjarnt sé að lánveitandi fái bætt það sannanlega tjón sem verða kann við uppgreiðslu einkum sterk gagnvart lánnum í íslenskum krónum með vöxtum vöxtum og lánnum í erlendri mynt, með tilliti til endurfjármögnunaráhættu lánveitandans.

Ráðuneytið leggur þó til að orðalagi 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins verði breytt, og að ákvæðið verði svohljóðandi:

Lánveitanda er óheimilt að krefjast greiðslu uppgreiðslugjalds áf láni í íslenskum krónum með breytilegum vöxtum sem greitt er upp fyrir þann tíma sem umsaminn er, ef upphaflegur höfuðstóll lánsins er að jafnvirði 50 millj. kr. eða minna.

Rökin fyrir þessari orðalagsbreytingu eru þær að núverandi orðalag "...af eftirstöðvum láns í íslenskum krónum..." gefur tilefni til rangra gagnályktana. Að vandlega athuguðu máli telur ráðuneytið breytinguna því nauðsynlega. Í 4. mgr. 3. gr. frumvarpsins er fjárhæð uppgreiðslugjalds takmörkuð við það tjón sem lánveitandi verður fyrir vegna uppgreiðslunnar og verða á grundvelli ákvæðisins settar nánari, gagnsæjar reglur um útreikning á tjóni vegna uppgreiðslu.

Að því er varðar tillögur Neytendasamtakanna um svokallaða spegilreglu, og að bann við innheimtu uppgreiðslugjalds skuli eiga við ef lánveitandi synjaði neytanda um skuldskeytingu/lækkaði afsláttarkjör (sjá og umsögn Alþýðusambands Íslands) telur ráðuneytið lög um neytendalán ekki réttan vettvang fyrir slík tilmæli í löggjöf.